

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Venerabilis Arnesti, (vulgò Ernesti) Primi Archiepiscopi Pragensis

Balbín, Bohuslav

Pragæ, 1664

Venerabilis Arnesti multiplex, profundissimáque doctrina, & omnibus
scientijs excultus animus. Caput XII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42763

usq; eò prosperum Imperium habuisse, dum apud eos vera consilia valuerunt; ubicunq; gratia, timor, voluptas ea corrumpere, post paulò imminuta opes, deinde ademptum Imperium, postremò servitus imposta est.

III.

M. S. Vita.

Plutarch. L. Apophth. ad Cas. Trejan.

IV.

Cur ad Statuam VEN. Arnesti jaceat Leo.

Oeconomicam Arnesti prudentiam, cum de ejus operibus publicis & privatis agerem, laudavi; Ecclesiasticam, Statuta & fundatus sub eo Archiepiscopatus, & scripta ab eo monumenta ostendit; Politicam, Aulae Ministerium, & tot Legationes susceptae comprobant, ut meritò in Manuscriptis Magni Consilij Vir appelletur Arnestus. Sed nullum majus prudentiae documentum, quam ad omnem regnandi gloriam excultus Caesar Carolus, cujus consummatissimi Principis ideam quandam expressit toto libro vicefimo secundo historiae suae Episcopus Dubravius; fuitque, Caesari velut Zopyrus (nam Arnesto, verba sunt Dubravij, rerum omnium Caesar fidem habebat.) quem Zopyrum centum Babylonibus Darius legitur aestimasse. Ex hoc igitur felicissimo, & numeris omnibus absoluto Principe, Effigies quaedam Arnesti componitur, in qua divinam ejus prudentiam liceat intueri. Nec vacare mysterio credendum est: Leonem marmoreum in Tumulo Arnesti ad ejus statuae pedes jacere, ut hodièque videmus; significare enim antiquitas, atq; ut suspicor, Carolus ipse Imperator, adjecto signo voluit: Leonem, qui Regni Bohemiae Insigne est bello Mediolanensi partum, Arnesto Magistro & Ministro usum olim fuisse; ad ejus pedes abjectum excubare; & tanto amisso Patre ingemiscere.

Hæc pauca de VEN. Viri prudentia; nam quæ prioribus libris adduxi, cuilibet prudenti possunt sufficere.

Venerabilis ARNESTI multiplex, profundissimæque doctrina,
& omnibus scientijs excultus
animus.

CA.

CAPUT XII.

Prudencia sine Scientiarum praesidio aegre dignitatem obtinet, aegrius etiam tuctur. Longa res est aetate, & rerum usu prudentem fieri; at usus litterarum & sapientiae, brevissimum aperit ad Prudentiam iter: authoritate prudentiae comparata, pabulum quoddam humano ingenio debet offerri, quod sine scientijs ubi tandem invenietur? *Arnestus* utrumque ad res gerendas attulit, ut & prudentum doctissimus, & doctissimorum prudentissimus haberetur. Ab aetate prima, omni cupiditate in litterarum studia ferebatur. Ut morsu a dipsade sitiunt ad mortem; sic juvenilis ejus animus, gustata semel scientiarum dulcedine, anhelabat, neque jam passibus, sed ut incitatus cursu sol, per stadia volare videbatur, illudque ientebat, & repetebat identidem, quod protulit Seneca: *Nisi ad haec spectanda, & scientias comparandas, admitterer, non erat opera pretium nasci.* Grammaticis, Musicis ac Rhetoricis, quantum aetas illa patiebatur, excultus, ad Philosophiam & Theologiam accessit; attingit etiam Geometriam & Astronomiam, neque Graecam eum & Hebraeam ignorasse fatebitur, quisquis ejus *de Matre DEI* librum evolverit; quam ibi perfecte definit, quam partitur subtiliter, quam clare rerum naturam ponit sub aspectum! *de luce* quam lucide & philosophice disserit, ut longe illustriores ipsa luce oculos habuisse sit visus: Stellarum Epicyclos accuratè, alibi Coelum Crystallineum explicuit disertissime; Usus magnetis in re nautica nullus tum erat, tamen fieri posse, ut eum usum praebeat, demonstravit; licet non magneti eam vim tribuat, sed adamantini. Definitiones magnà parte ex divino *Aristotelis* ingenio petitas observabis. Et si verò Hebraicæ linguae imperitum se aliquando scripserit, tamen id facile ipse refutavit, & suo se gladio jugulavit, cum Hebraea quaedam Hebraeis, Graeca Graecis litteris in autographo annotavit. In historia Naturae percuriosus, *Avicennam* praecipue, *Dioscoridem*, ac nescio quem

I.
Scientiarum
profunditas
in Arnesto.

L. 1. Quae.
Natur. in
Praefat.

II.

C. 7.
C. 30]

C. 7.
C. 15. levitatu
definitio ex
Arist. C. 16.
nebula C. 31.
hinc idè, &c.]
C. ult.
C. 121. C. 130.
C. 33.

III.

Z. 2. 2

C. 7.

Cervarium, familiares habuisse & legisse diligenter videtur, quorum autoritate sua solet tueri; vide quæ de aviculis innumeris, ex putri abiete in Oceano nascentibus, curiosè indagavit. Sacrarum verò litterarum tantam in eo libro notitiam ostendit, ut nihil in medium proferat, quod non Bibliorum autoritate confirmet; Templi Jerosolymitani Tabernaculum, areas, atria, propitiatoria dimensus est accuratissimè; genealogiam Beatissimæ Virginis & S. Josephi tam diligenter pertexuit, ut non facillè inventionem, qui diligentius & feliciter eo in labore sit versatus. De Chymia cum loquitur, eà semper facit audaciã, tamque proprijs illius artis vocabulis utitur, ut non Theologum, sed Chymicum te putes audire. Pulcherrimum illud & ingeniosum Chymia inventum, *vitri videlicet confectioem, & auri preparationem*, Chymicis vocibus cum cura explicatam, sapius leges. Jam verò in Theologia quàm firmo & securo processerit gradu; quàm piè & doctè & sanè de *Immaculata DEI Matris Conceptione* senserit, quàmque illustribus argumentis rem tantam probãrit, R. P. *Eusebius Nierembergus* multis ostendit. Ordinem actuum divinorum in Filij DEI Incarnatione magnã scientiæ securitate, claritatèque doctrinæ composuit, uti si è Cathedra loqueretur, idque eà tempestate, quã sol ille Theologorum *D. Thomas Aquinas* nondum Academijs, nisi perpauca, illuxerat, quo postea ingenijs omnibus lucente, quid mirum est sequentes ætates tam multa vidisse? At *Noster Arnestus, Richardo de S. Victore, & Alexandro* (quem egregium Majestatis amatorem, & indagatorem appellat) contentus esse debebat.

VI. Has igitur omnes, quas enumeravi, Scientias tenebat *Arnestus*; at in utroque Jure Civili, ac præcipuè Canonico, animus ejus habitabat. Id sæculo illi fortasse tributum: nulla enim ex scientijs id temporis florebat magis, nulla plures habebat sectatores, neque ulla ætas (quod historiæ docent) plures & sapientiores tulit Jurisconsultorum Magistros. *Quatordecim* ipsis annis *Bononiae & Paduae* operam Juri dedit, & Licentiatus, ut vocamus, honore ornatus est, cujus doctrinæ non *Mariale* tantum, sed

Accursius 1279
Ioan. de Blansco 1256. *Innocent. IV.* 1254
Ottofred. 1265.
Jacob. Belluacen. 1270. *Richard.* de *ma-*
lin umbr. 1300
Jacob. de *Bur-*
rigarijs. *Ol-*
dratu. *Cynus.*

sed multò magis *Statuta* præbere indicium possunt, quibus Juris Ecclesiastici Regulas, ut videmus, adjecit.

His adijce summam *Arnesti* in dicendo gratiã, & artes Concionum, quibus populus admirans tenebatur, & ratione & voluntate victa movebatur. Ejus cœlestis ad populum Oratio Citharæ videbatur persimilis, quam peritissimus artifex canendi percurret. Nam eadem sæpe chordâ, varietate maximâ, nunc acutum, nunc gravem, nunc altiotem, nunc varium, nunc stabilem edit sonum, & una sæpe plurium voces implet; sic *Arnesti* mens & lingua, ut plectrum, tot inter Scientias, velut inter chordas oberrans, mirâ arte tangebatur omnia, & ex omnibus, quod maximè consonaret, nôrat eligere. *Mel & lac sub lingua ejus*; quam sententiam ad sacros Oratores *Nyssenus* accommodat, quorum auditores, ut *Columbæ* in Canticis, lacte lavantur, melle reficiuntur. Nimirum tot tantisque scientiarum præsidij excultum pectus, tam divinis imaginibus & ideis ornata mens, quid aliud quàm sapientissimos partus proferret? quid immaturum, & non vitale pareret! Atque utinam ex cineribus, ut *Phœnices*, sic libri nascerentur, aut certè resurgerent divina reperta, & Volumina illa, quæ magno numero scripsisse perhibetur, aliquando prodirent è latebris! tum enim verò penitus inspicere sensa illa divina, & falices cœlestis hujus ingenij radios admirari liceret, ac fortassis *Arnesti* nomen inter celebratissimos Ecclesiæ Scriptores legeretur.

Ioan. Andreas
1328. *Fratres 3*
de Ubaldu.
Barth. de Sa-
liceto, Bartolus.
Hæc ex Fichar-
do in Utu lo-
ruconsultorum
VII.

S. Greg. Nyss.
homil. 9. in
Cantica.
S. Bern. serm.
67. in Cant.
S. Chrysost.
hom. 8. in Ep.
ad Hebræos
Vide interpre-
tes Tsal. 118.
quàm dulcia
sauces meæ

Venerabilis *Arnesti* singularis
in DEI Matrem amor & pietas; te-
nerrimâq; in animo memoria.

Zz 3

CA